

Atraktivni sportsko rekreacijski sadržaji na vodi

Subotić, Nikolina

Master's thesis / Diplomski rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Kinesiology / Sveučilište u Zagrebu, Kineziološki fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:117:581332>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-23**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of Kinesiology, University of Zagreb - KIFoREP](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

KINEZIOLOŠKI FAKULTET

(studij za stjecanje visoke stručne spreme

i stručnog naziva: magistar kineziologije)

Nikolina Subotić

**ATRAKTIVNI SPORTSKO REKREACIJSKI
SADRŽAJI NA VODI**

(diplomski rad)

Mentor:

doc.dr.sc Drena Trkulja Petković

Zagreb, rujan 2016.

ATRAKTIVNI SPORTSKO REKREACIJSKI SADRŽAJI NA VODI

SAŽETAK

Problem ovog diplomskog rada: Suvremeni način života i rada kod većine ljudi stvara potrebu da za vrijeme godišnjeg odmora “napune baterije” novim i zanimljivim sadržajima sportske rekreacije. Atraktivni sportsko rekreacijski sadržaji na vodi omogućuju ljudima aktivan odmor, zdravu zabavu i razonodu, koja im pomaže da održe zdravlje i fizičku kondiciju.

Glavni cilj ovog diplomskog rada je ukazati na pravce razvoja i mogućnosti unapređenja atraktivnih sportsko rekreacijskih sadržaja na vodi. Kroz rad će se prikazati neki od sadržaja kao što su: jedrenje na dasci, skijanje na vodi, rafting i wakeboarding.

Ključne riječi: sportska rekreacija, aktivan odmor, atraktivni sadržaji, sportovi na vodi, zdravlje, fizička kondicija

Attractive sports and recreational facilities on the water

SUMMARY

The main problem of this thesis is : Up-to-date way of living causes the necessity of people when they are on vacation to “recharge batteries” with something new interesting contents of sport recreation. Attractive sport recreation facilities on water allow people to have active vacation, healthy entertainment and recreation, which help them to maintain the health and physical shape.

The main goal of this thesis is to point out the directions of development and possibilities of improving attractive sports and recreational facilities on the water. Through the thesis will be shown some of the contents as : windsurfing, water skiing, rafting and wakeboarding.

Key words: sports recreation, active holiday, attractive sports, sports on the water, health and physical form.

1. UVOD	5
2. SPORTSKA REKREACIJA	6
2.1. ZNAČAJ SPORTSKE REKREACIJE	7
2.2. SUDIONICI U SPORTSKOJ REKREACIJI.....	8
2.3. RAZVOJ SPORTSKE REKREACIJE U HRVATSKOJ	9
2.4. SPORTSKA REKREACIJA U HRVATSKOJ DANAS	10
3. DEFINICIJA SPORTSKOG I REKREATIVNOG TURIZMA.....	11
4. SPORTSKO REKREACIJSKI SADRŽAJI U FUNKCIJI UNAPREĐENJA HRVATSKOG TURIZMA	12
5. ATRAKTIVNI SPORTSKO REKREACIJSKI SADRŽAJI NA VODI.....	13
5.1. JEDRENJE NA DASCIMA	14
5.2. SKIJANJE NA VODI.....	15
5.3. RAFTING	16
5.4. WAKEBOARDING	17
6. OPASNOSTI I PREVENCIJA U AKTIVNOSTIMA NA VODI	20
6.1. ZAJEDNIČKE OPASNOSTI	20
6.1.1. Opasnosti od vremenskih (ne)prilika.....	20
6.1.2. Opasnosti od reljefnih detalja.....	22
6.1.3. Opasnosti koje proizlaze iz stanja u kojem se nalazi korisnik	22
6.1.4. Opasnosti od životinjskog svijeta.....	22
6.1.5. Opasnost od drugih ljudi i objekata.....	23
6.2. SPECIFIČNE OPASNOSTI U AKTIVNOSTIMA NA VODI I MJERE PREVENCIJE.....	23
6.2.1. Jedrenje na dasci.....	23
6.2.2. Skijanje na vodi	24
6.2.3. Rafting	26
6.2.4. Wakeboarding.....	27
7. STRUČNI KADAR U PROVOĐENJU SPORTSKO REKREACIJSKIH SADRŽAJA	29
8. EKONOMSKI FAKTORI.....	31
9. ZAKLJUČAK.....	32
10. LITERATURA	34

1. UVOD

Stil života suvremenog čovjeka obiluje stresom. Čovjek većinu radnog vremena provodi u statičnom i sjedećem položaju, nedovoljno se kreće, a okoliš u kojem živi i radi odavno je izgubio sve značajke iskonske prirode. Zdravlje zaposlena čovjeka biva sve ugroženije, a time i njegove radne i životne sposobnosti. Kao posljedica javlja se prekomjerna težina, svakodnevni stres te bolesti suvremene civilizacije; kardiovaskularne bolesti, dijabetes, ovisnosti, alergije, depresija (Trkulja Petković i sur., 2016.).

Težnja da se tehnološkim napretkom omogući siguran i jednostavan život, bez imalo opterećenja dovodi do zapostavljanja, pa čak i prestanka bavljenja bilo kakvim oblikom tjelesnog vježbanja. Suočen s velikim brojem problema čovjek traži rješenja za zadovoljavanje svojih potreba, koja se ne ogledaju isključivo u pasivnom promatranju prirodnih ljepota, već u aktivnom sudjelovanju te u dobro osmišljenim i organiziranim sportsko rekreacijskim sadržajima

Sportsko rekreacijski sadržaji neizostavan su dio suvremene turističke ponude, a njihova brojnost i kvaliteta nesumnjivo podižu interes kod potencijalnih korisnika (Bartoluci, 2001.). Sadržaji koji se provode u prirodi u najvećoj mjeri mogu odgovoriti izazovima koje suvremeno društvo postavlja pred čovjeka (Trkulja Petković i sur., 2016.). Takvi sadržaji su usmjereni na zadovoljenje potreba za kretanjem, druženjem, iskazivanjem stvaralačkih potencijala i učenjem. Zbog navedenih razloga, slobodno vrijeme u trajanju od nekoliko i više dana izuzetna je prilika za nadoknađivanje brojnih psihofizičkih potreba koje nedostaju u svakodnevnom životu. Odgovarajuća tjelovježba trebala biti sastavni dio odmora, pogotovo jer u današnjim uvjetima rada većina radnih mjesta ima takva opterećenja kod kojih se oporavak brže postiže aktivnim nego pasivnim načinom odmaranja (Andrijašević, 2010.).

Ovaj rad bazirat će se na opisu karakteristika atraktivnih sportsko rekreacijskih sadržaja na vodi. Nakon detaljnog upoznavanja s definicijom sportske rekreacije, sudionicima, razvojem sportske rekreacije u Hrvatskoj, objasnit će se pojmovi sportskog i rekreativnog turizma. Zatim će se navesti sportsko rekreacijski sadržaji u funkciji unapređenja hrvatskog turizma i prikazati neki od sadržaja. Nadalje će biti navedene opasnosti i prevencija. U zadnjem dijelu

rada biti će naveden stručni kadar, njihova uloga i načela kojima moraju raspolagati, kako bi učinkovito mogli provesti sportsko rekreacijske sadržaje.

2. SPORTSKA REKREACIJA

Sportska rekreacija koristi sport i tjelesnu aktivnost u svrhu zadovoljavanja potrebe za kretanjem i tjelesnom aktivnošću. Primarni cilj sportske rekreacije je pozitivno djelovati na zdravlje i sve njegove aspekte. Važno je naglasiti da je sportska rekreacija danas nužnost u smislu prevencije bolesti i osiguranja kvalitete življenja.

Također, bitno je spomenuti i pozitivne učinke sportske rekreacije na zdravlje:

- prevencija bolesti, očuvanje zdravlja, fizičkih, funkcionalnih i radnih sposobnosti, efikasan odmor, oporavak, relaksacija, zabava i razonoda;
- sprječavanje i/ili ublažavanje pojave umora;
- regulacija tjelesne težine;
- ublažavanje i/ili otklanjanje napetosti i bolova općeg i lokalnog karaktera

2.1. Značaj sportske rekreacije

U suvremenim uvjetima života jedno od najaktualnijih područja primjenjene kineziologije i sporta je područje rekreacije. Rekreacija proizlazi iz potrebe društva da se istraže i prouče veze između rada i ostalih društvenih pojava kao i odnosa koji utječu na psihosomatski status čovjeka.

Značaj sportske rekreacije ogleda se kroz pomoć čovjeku da se kao biološko, a prije svega društveno biće prilagodi na promjene koje nastaju u uvjetima života sa jedne strane, i uvjetima rada sa druge strane, ukazujući na zahtjeve motiviranosti koji proizlaze iz čovjekovih osobnih potreba i interesa za očuvanje zdravlja, vitalnosti, usporavanje procesa starenja i raspoloženje.

Aktivnosti koje čine osnovni sadržaj slobodnog vremena su: gledanje televizijskog programa, igranje igrica na kompjuteru, čitanje knjiga, igre i drugo. Stoga možemo reći da sportska rekreacija postaje sve važnija u zadovoljavanju ljudskih potreba u slobodnom vremenu (Andrijašević, 2010.).

Značajne funkcije sportske rekreacije:

- U slobodno vrijeme sportska rekreacija postaje značajan činitelj očuvanja biološko – zdravstvene i socijalno – psihološke ravnoteže. Zato jer doprinosi sadržajnijem i korisnijem provođenju slobodnog vremena, efikasnijem odmoru i oporavku, prevenciji, očuvanju i unapređenju zdravlja, radnih sposobnosti i produktivnosti
- Sportska rekreacija u radu - primjenom odgovarajućih sadržaja, oblika i metoda aktivnosti usklađeni sa vrstom i karakterom rada, volumenom i intenzitetom opterećenja u radu, u uvjetima rada kao individualnim zdravstvenim i socio-psihološkim obilježjima sportska rekreacija postaje sastavni dio suvremeno organizirane proizvodnje, efikasan sadržaj aktivnog odmora, bitan element brige za prevenciju, očuvanje i unapređenje zdravlja, radnih sposobnosti i produktivnosti (Andrijašević, 2010.)

Odgovarajući programi sportske rekreacije mogu se primjenjivati u procesu rada, u slobodnom vremenu, tijekom tjednih i godišnjih odmora te u svakom od navedenih segmenata mogu efikasno i racionalno zadovoljiti čovjekove potrebe.

Sustavnom primjenom znanstveno utemeljenih programa sportske rekreacije mogu se učinkovito zadovoljiti relevantne potrebe i osigurati opće motoričke aktivnosti, održavanje ili poboljšanje općih motoričkih, funkcionalnih i radnih sposobnosti, prevencija, otklanjanje ili ublažavanje umora i psihičke napetosti, smislenije i sadržajnije provođenje slobodnog vremena, efikasniji odmor, potpuni oporavak, relaksacija, zabava razonoda i dr.

Primjenom odgovarajućih programa sportske rekreacije u procesu rada ostvaruju se višestruke vrijednosti i značajno doprinosi prevenciji, ublažavanju ili otklanjanju pojave i razvoja akutnog umora, prevenciji, ublažavanju ili otklanjanju pojave i razvoja lokalnih i općih tegoba lokomotornog sustava, funkcionalnim promjenama u regulaciji krvotoka, disanja i energetske potrošnje, poboljšanju vitalnih funkcija te prelasku na povoljniji režim aktivnosti.

Na, u suvremenim sustavima ništa nije prepušteno slučaju, tako i u sportskoj rekreaciji postoji sustav rada odnosno strategija razvoja i uključivanja što većeg broja ljudi u razne sportske aktivnosti. Prije uključivanja u sportsku aktivnost, osoba bi trebala napraviti liječnički pregled kako bi se za istu mogao odrediti plan aktivnosti.

Cilj je da se stalnim i sistematičnim uključivanjem u rekreaciju kod čovjeka stvara pozitivna navika za smišljen, organiziran, sadržajan i koristan način korištenja slobodnog vremena.

2.2. Sudionici u sportskoj rekreaciji

Sudjelovanjem u sadržajima sportske rekreacije prepoznaje se pozitivan socijalni aspekt kroz unapređenje međuljudskih odnosa. Programi se do pojedinosti usklađuju s objektivnim potrebama sudionika, a temelje se na analizi stanja i potreba pojedinca.

Razvojem sustava sportsko rekreacijskog vježbanja moguće je prepoznati iznimno širok spektar sudionika vezan za njihovu brojnost i dobnu strukturu (od najmlađih do najstarijih). Paralelno s razvojem društva razvija se i proširuje ponuda sportsko rekreacijskih sadržaja čime se omogućava svakoj osobi bez obzira na dob da pronađe odgovarajući sadržaj koji će osigurati individualni razvoj i napredak do optimalnih razina.

Specifični uvjeti života modernog čovjeka koji nisu svojstveni biološkim zahtjevima ljudskog organizma u sportskoj su rekreaciji našli uporište kroz primjerene sportske sadržaje i aktivnosti kojima se zadovoljavaju i kompenziraju navedene potrebe.

U Hrvatskoj se danas 15% stanovništva aktivno ili rekreativno bavi sportom, tjelesnim vježbanjem i sportskom rekreacijom (Bartoluci, 2006.). U usporedbi s razvijenim zapadnoeuropskim zemljama taj podatak aktivnih sudionika značajno je manji. Razlozi toga su niski ekonomski standardi stanovništva, nedostatak sportskih objekata, opreme, ljudi jednostavno ne vole/žele vježbati ili nemaju vremena (Bartoluci, 2006.).

2.3. Razvoj sportske rekreacije u Hrvatskoj

Početak sportske rekreacije u Hrvatskoj datira iz sredine 19. st, kada su u Zagrebu otvorene dvorane u kojima se uz pristojbu moglo tjelesno vježbati. Organizirano tjelesno vježbanje izvan škola počelo je osnivanjem tjelovježbene organizacije Hrvatski sokol, koji je djelovao od 1874. do 1929. godine. Brigu o rekreaciji vodio je od 1945. Odbor za gimnastiku Fiskulturnog saveza Hrvatske, od 1948. Gimnastički savez Hrvatske, a od 1951. Savez za tjelesni odgoj Partizan Hrvatske. Održavane su i manifestacije na čijem su programu bile rekreativne aktivnosti (Frntić, 1991.).

Natjecanje za sportsku značku svestranosti ZREN (za Republiku naprijed) bilo je uvedeno 1946., prve Sportske igre kombinata bile su održane 1949., a Radničke sportske igre 1953. Međunarodna priredba tjelesnog vježbanja, II. Gimnaestrada, održana je u Zagrebu 1957. Prvi stručnjaci sportske rekreacije diplomirali su na Visokoj školi za fizičku kulturu (VŠFK) 1963 (Frntić, 1991.). Od 1992. djeluje Hrvatski savez za sportsku rekreaciju, koji je 21. svibnja 1992. primljen u članstvo Europske federacije za sport za zaposlene (European Federation for Company Sports – EFCS), 13. studenog 1993. u članstvo Međunarodnog udruženja Sport za sve (Trim and Fitness International Sport for All Association – TAFISA) (Bartoluci, Škorić 2011). U Hrvatskoj, unatoč mnogobrojnim udrugama koje promiču sport i potiču sportsku aktivnost, još uvijek nije razvijena svijest o svakodnevnoj potrebi za sportskom aktivnošću.

Navike bavljenja sportskom rekreacijom proizlaze iz načina života i potreba, ali i iz obitelji, škola, djelovanja društveno-političkih organizacija, ulaganja u sportske objekte, stručnjake, tradiciju i sl. Kultura života danas pretpostavlja i kvalitetno organizirano slobodno vrijeme, pri čemu sadržaj sportske rekreacije ima istaknuto mjesto.

2.4. Sportska rekreacija u Hrvatskoj danas

Sportsko rekreacijski programi bili su do 1991. godine potpomognuti od strane bivše države SFRJ. Nastankom samostalne Hrvatske sportsko-rekreacijske aktivnosti zamiru, država za njih ne pokazuje interes pa dolazi do prestanka rada većine sportskih udruga, a individualno bavljenje sportskom rekreacijom svedeno je na minimum (Bartoluci, Škorić, 2011).

Danas se broj sudionika različitih sportskih i sportsko-rekreativnih aktivnosti povećava iz godine u godinu zaslugom kampanje o zdravom načinu života i svakodnevnom vježbanju. Svijest o potrebi bavljenja nekom sportskom aktivnosti nije dovoljno raširena među hrvatskim građanima.

Prema Državnom zavodu za statistiku za 2010. godinu. u Hrvatskoj je djelovalo 2637 sportskih udruga i udruga sportske rekreacije koje su okupljale 262 089 članova. Godine 2015. u Hrvatskoj je postojalo 4 165 sportskih udruga s 284 365 aktivnih članova. Te je godine Hrvatski savez za sport i rekreaciju imao 68 udruga članica s 5 414 aktivnih članova (Tablica 1.).

Tablica 1. Broj sportskih udruga i njihovih članova

Godina	Broj udruga	Broj članova
2010.	2637	262 089
2015.	4165	284 365

3. DEFINICIJA SPORTSKOG I REKREATIVNOG TURIZMA

Sport u turizmu i za turiste pruža doživljaj, ugodu, omogućuje prihvaćanje zdravog načina odmaranja i života (Andrijašević, 2010.). Sportski turizam svrstavamo u specifične oblike turizma koji se zasnivaju na motivaciji za putovanjem. Sportski turizam pojavljuje se u različitim oblicima:

- Natjecateljski sportski turizam
- Zimski sportsko rekreativni turizam
- Ljetni sportsko rekreativni turizam (Bartoluci, 2003).

Natjecateljski sportski turizam podrazumijeva sva putovanja radi sudjelovanja u određenim sportskim natjecanjima, od domaćih do međunarodnih. Osnovni motiv putovanja je sportska manifestacija, bilo da sudionici aktivno sudjeluju u njoj ili su pasivni sudionici.

Zimski sportsko rekreacijski turizam odnosi se na aktivnost sportaša, osoba koje se sportom bave iz rekreativnih razloga, gledatelja i putnika, koje poduzimaju u mjestima izvan njihovog uobičajenog mjesta boravka u razdoblju ne duljem od godine dana, radi sudjelovanja u sportu, praćenju sporta i ostalog odmora motiviranog sportskim i poslovnim razlozima. Zimski sportsko rekreacijski turizam provodi se u zimskim planinskim centrima, a ljetni sportsko rekreacijski na moru, u planinama, na rijekama i jezerima.

Sportska rekreacija je slobodno izabrana, individualna ili organizirana djelatnost koja sredstvima fizičkog vježbanja i sportsko rekreativnim aktivnostima omogućuje ljudima aktivan odmor, zdravu zabavu i razonodu, koja im pomaže da održe dobro zdravlje, fizičku i radnu kondiciju.

Cilj sportske rekreacije je omogućiti optimalne uvjete i mogućnosti suvremenom čovjeku da kroz raznovrsne sportsko rekreacijske aktivnosti zadovoljava psiho-sociološku potrebu za kretanjem i igrom, korisnije i kreativnije koristi slobodno vrijeme, čuva i unaprijeđuje zdravlje, održava vitalnost, radni optimizam, održava i unapređuje opće fizičke, funkcionalne i radne sposobnosti.

4. SPORTSKO REKREACIJSKI SADRŽAJI U FUNKCIJI UNAPREĐENJA HRVATSKOG TURIZMA

Po broju turističkih dolazaka i po ostvarenim prihodima Hrvatska se danas nalazi gotovo na dnu ljestvice dvadeset najvažnijih turističkih zemalja u Europi (Bartoluci, 2006.).

Takva njezina pozicija razlog je ratnih zbivanja i neusklađenosti turističke ponude sa suvremenim zahtjevima tržišta. Suvremeni turisti veliki interes pokazuju prema aktivnim oblicima provođenja odmora. U sportu i zdravom rekreativnom prostoru traže fizičku i psihičku rekreaciju. Sportsko rekreacijski sadržaji pridonose obogaćivanju ponude te su glavni motivi za dolazak u određenu turističku destinaciju.

Hrvatska raspolaže prirodnim bogatstvima za ubrzan razvoj turizma, posebice sportsko rekreacijske ponude. No, izgrađeni turistički objekti sportske rekreacije ne zadovoljavaju u cjelosti sve uvjete koje pred njih postavlja potražnja. Izgradnja novih objekata i sadržaja i rekonstrukcija postojećih moraju biti usklađene s kvalitetom razvoja hrvatskog turizma.

Hrvatska se percipira kao zemlja lijepih prirodnih pejzaža, ekološki očuvanog prostora i slikovitih gradića. Sportsko rekreacijski sadržaji u turizmu predstavljaju bitan faktor turističke ponude i potražnje. Posljednjih desetljeća aktivan odmor postaje biološka nužnost za neutralizaciju nedovoljnog kretanja i ubrzanog tempo života.

Najveće mogućnosti za razvoj sportskog turizma pruža ljetni sportsko rekreacijski turizam na moru, te na rijekama, jezerima i u planinama. Razlog je taj što Hrvatska ostvaruje najveći turistički promet upravo u ljetnim mjesecima. Ponudu novih sportsko rekreacijskih sadržaja treba usmjeriti prema planovima budućeg razvoja hrvatskog turizma.

Sportsko rekreacijske centre i objekte koji su namjenjeni za izgradnju masovnog oblika turizma treba usmjeriti na individualne sportove s ciljem pružanja veće diskrecije i mogućnosti individualnim gostima.

Inovacijom kroz brojne sportsko rekreacijske programe, koje stručnjaci sporta i sportske rekreacije mogu uspješno realizirati, postiže se kvaliteta sportsko rekreacijske ponude.

5. ATRAKTIVNI SPORTSKO REKREACIJSKI SADRŽAJI NA VODI

Atraktivni sportsko rekreacijski sadržaji neizostavan su dio suvremene turističke ponude, a njihova brojnost i kvaliteta nesumnjivo podižu interes kod potencijalnih korisnika. Zdravlje zaposlena čovjeka biva sve ugroženije, a time i njegove radne i životne sposobnosti. Stresu su također izložene osobe koje nisu direktno uključene u proces rada, ali im dnevni ritam života i okolina u kojoj žive narušavaju zdravlje. Prije svega to se odnosi na djecu i mlade opterećene brojnim školskim i studentskim obvezama. Zbog navedenih razloga, slobodno vrijeme u trajanju od nekoliko i više dana izuzetna je prilika za nadoknađivanje brojnih psihofizičkih potreba koje nedostaju u svakodnevnom životu. Suočen s velikim brojem problema, čovjek traži rješenja koja se ne ogledaju isključivo u pasivnom promatranju prirodnih ljepota, već aktivnom sudjelovanju u dobro osmišljenim i organiziranim sportsko rekreacijskim programima, a oni su usmjereni na zadovoljavanje potreba za kretanjem, druženjem, iskazivanjem stvaralačkih potencijala, učenjem i sl.

Za provođenje najrazličitijih sportskih aktivnosti danas se osim kopnenih površina sve češće koriste velike vodene površine poput jezera, rijeka i mora. Gliser je sredstvo čija se brzina može iskoristiti za raznolike oblike prijevoza turista. Uzbuđenje koje se, kao potreba, često zadovoljava upravo brzim i novim načinom kretanja, uvjetovali su stvaranje skupine aktivnosti koja se odnedavno jako rasprostranila i na Jadranskoj obali. Radi se o raznim povlačenjima na, ili iznad površine vode, odnosno o vodenim sportovima.

Užitak u svakom od sadržaja se očituje na različit način, te svi redom pružaju uzbuđenje brzog kretanja i interakcije s prirodom. Ukratko, to je jedan od najboljih načina oslobađanja od stresa.

5.1. Jedrenje na dasci

Mlada kineziološka aktivnost, Windsurfing je primjena “Free-sail systema” ili u slobodnom prijevodu , “sistem pokretljivog jedrilja”, nastao u Kaliforniji 1966. godine (Oreb, 1986.). Možemo ga naći u svakom “kutku” svijeta. Prije više od tisuću godina Indijanci naseljeni u južnom porječju Amazone upravljali su jedrom pomoću pokretljivog jarbola. Temeljni principi upravljanja jedrenjem na dasci podrazumijeva premještanje središta tlaka vjetra na jedru. Jedrenje na dasci predstavlja aktivnost u kojoj se koristi daska za jedrenje koja se pokreće djelovanjem sile vjetra na jedro (Slika 1.). Počeci jedrenja vezani su za Newmana Darbyja. On je prvi primjenio ideju “sistema pokretljivog jedrilja” i 1965. objavio svoj pronalazak – 3 metra dugu i 90 cm široku dasku. Pokretno jedrilje sastojalo se od jarbola i jedra kvadratnog oblika na jarbolu i rukohvatu, postavljenog pod pravim kutom na jarbol. Jedriličar je stajao na strani zavjetrine i gurao jedrilje prema vjetru. Osnovni dijelovi daske za jedrenje su: daska za jedrenje, jarbol, jedro, zglob, luk, kobilica, startni konop, plastične letvice i konopi za spajanje i povezivanje. Uloga kobilice je povećanje stabilnosti na vodi, smjernik održava željeni smjer vožnje, namjena zgloba služi za pokretljivost jedra u svim ravninama, te predstavlja sponu između daske i jedra. Jarbol je namjenjen održavanju oblika jedra i njegovom zatezanju po vertikali. Luk zajedno s jarbolom u potpunosti omogućava zatezanje jedra i formiranje njegovog funkcionalnog oblika. Jedro je glavni pokretač daske za jedrenje, dok letvice održavaju oblik jedra. Za opremanje daske potrebno nam je nekoliko konopa, startni konop namjenjen je podizanju jedra iz vode, konopi za zatezanje jedra zatežu prednji i stražnji rogalj jedra te zatežu luk uz jarbol, a sigurnosni konop služi da zavežemo jedro za dasku. Od 1984. Jedrenje na dasci ulazi u grupu olimpijskih sportova i to nakon svog prvog javnog pojavljivanja na Olimpijskim igrama u Los Angelesu (Oreb, 1986.).

Slika 1. Jedrenje na dasci

Izvor: <https://www.emaze.com>, rujan, 2016.

5.2. Skijanje na vodi

Smatra se da se skijanje na vodi pojavilo 1920. godine u Europi (Francuska). Spada u aktivnosti na vodi koje su vrlo atraktivne za one koji ih upražnjavaju. Sama aktivnost zbog sredine gdje se realizira i brzine kretanja, podiže adrenalin i pruža zadovoljstvo. Skijanje na vodi je dakle jedna sportska grana u kojoj skijaš klizi po površini vode na jednoj ili dvije skije, držeći se rukama za rukohvat na konopcu koji vuče gliser (Slika 2.). Skijanje je također jedan od veoma zanimljivih načina rekreacije na vodi. Klasično skijanje na vodi sastoji se od 3 discipline - slalom, figure i skokovi uz pridruženi wakeboard.

Motorni čamac predstavlja vučnu silu skijaša na vodi. Idealan čamac za vuču skijaša na vodi trebao bi imati široki i ravni stražnji (krma) dio koji stvara najmanje valova . Minimalna brzina čamca koja može održavati skijaša na vodi iznosi 20-25 km/h što ovisi od težine skijaša i širine skija. Kod većih brzina mnogo je lakše održavati pravac. Veće brzine čamca su potrebne u slatkoj vodi zbog njene manje gustoće.

Vučni konopac je veza između skijaša i uređaja za pogon. Izgrađen je od plutajućeg materijala, koji ne upija vodu i ne petlja se. Jedan kraj je prikopčan na čamac, a na drugom kraju nalazi se ručka za koju se skijaš drži rukama. Dužina konopca je između 18 - 23 m.

Skije su neophodan rekvizit koji skijaš sam odabire prema ambicijama i svojim mogućnostima na vodi. Ovisno od stila vožnje razlikujemo nekoliko vrsta skija: skije za rekreaciju, slalom, trik i skije za skokove. Na skijama razlikujemo gumene vezove koje možemo prilagoditi prema veličini stopala skijaša.

Slika 2. Skijanje na vodi

Izvor: www.krk.hr, rujan, 2016.

5.3. Rafting

Vrsta sporta, obično na rijeci, gdje se grupa ljudi (između 4 i 10) spušta gumenim čamcem niz riječne brzace, s ciljem uzbuđenja, avanture i druženja (Slika 3.). Čamci ("gumenjaci" ili "raft") za rafting napravljeni su od otporne višeslojne gume te imaju više odvojenih zračnih komora. Duljina rafta je između 3 i 6 metara. U većini slučajeva raft ima i kormilara ("skipera"), koji sjedi na krmi rafta i kormilom ili, češće, veslom, upravlja i navodi raft kroz riječne brzace. Svaki putnik u raftu ("rafter") opremljen je veslom, zaštitnim plutajućim prslukom i kacigom. Precizne upute daju se početnicima, obično turistima, kojih se moraju striktno pridržavati tijekom raftinga. Prije pojave brodova i čamaca to je bio jedini način da se prenesu drva iz šume i da se dostavi neki teret sa jednog mjesta na drugo. Prvo se pojavio na rijekama koje prolaze kroz bogate šumske predjele, posebno na rijekama Mississippi i Volgi.

Razvojem tehnologije i suvremenih materijala dobio jednu novu dimenziju. Rafting predstavlja spuštanje u gumenom čamcu po manje ili više divljim rijekama. Osim rekreativnog bavljenja ovom aktivnošću, sudionici se mogu i natjecati. Rafting pruža svim sudionicima izuzetan adrenalin i zbog toga možemo reći da je trenutno najpopularnija vrsta aktivnog odmora. Osobe koje izabiru rafting tijekom ljetnih mjeseci najviše privlači aktivnost na divljim vodama jer ih suočava sa izazovima te na taj način iskušava njihovu vještinu, odvažnost i intelekt.

Slika 3. Rafting

Izvor: www.rafting.com, rujan, 2016.

5.4. Wakeboarding

Wakeboarding je površinski vodeni sport koji uključuje jahanje wakeboarda iznad površine vode. Od prvih pojavljivanja prototipa wakeboarda, negdje 1984. godine, oblik daske i vezova, kao i materijali od kojih se izrađuju, jako su se promijenili. Davne 1984. surfer i entuzijast iz San Diega Tony Finn proizveo je Skurfer, preteču današnjeg wakeboarda (Slika 4.). Skurfer je bio dosta nalik surfu, ali manji, bez vezova.

Devedesetih godina prošlog stoljeća pojavio se Herb O'Brien, čovjek s velikim iskustvom u skijanju na vodi. O'Brien je prvi dizajnirao wakeboard kakav danas koristimo, Hyperlite. Taj wakeboard bio je tanji i nešto moderniji od svoga prethodnika. Najveću promjenu O'Brien je postigao kad je postavio vezove na taj "prvi wakeboard". To je omogućilo jednostavniji start iz vode i potpuno bolju kontrolu u vožnji.

Wakeboarding je tada postao dostupan svim uzrastima. Razvoj sporta i opreme doveo je ranih devedesetih do današnjeg "twin tail" wakeboarda, sa perajicama na oba kraja, što je rezultiralo velikim mogućnostima za izvođenje trikova.

Wakeboard se vozi u položaju regular ili fakie, razlika je u tome hoće li lijeva ili desna noga biti naprijed odnosno u pravcu kretanja. Posljednjih godina raste popularnost vodenih sportova, od kojih je wakeboard postao izuzetno popularan. U Hrvatskoj već godinama imamo liftove za skijanje na vodi, u Poreču, na otoku Krku i na otoku Pagu. Za one koji se bave wakeboardom, wakeboarding je više od sporta. Isto kao i kod ostalih "extreme" sportova, to je stil života.

Slika 4. Wakeboarding

Izvor: waterski.about.com, rujan, 2016.

U wakeboardingu prisutne su tri discipline:

Vožnja iza broda ili boat wakeboard, vožnja na vučnicama za skijanje na vodi odnosno ski liftovima ili cable wakeboard i wakeskate – daska bez vezova, naravno opet u vožnji iza broda ili na ski liftu.

Osnovna je razlika u tome što kod vožnje iza broda za skokove i trikove se koristi val koji radi brod, a na liftu vozač koristi silu vučnice i svojom tehnikom i znanjem postiže trikove. U oba slučaja moguće je dodatno koristiti plutajuće objekte izrađene za posebne namjene i izvođenje raznih wakeboard trikova. (Slika 5.).

Slika 5. Wakeboard trik

Izvor: boardforce.net, rujan, 2016.

Za razvoj wakeboardinga bitna je postala brza izgradnja ski liftova kako bi se što većem broju ljudi omogućilo da se okušaju u wakeboardingu za puno prihvatljiviju cijenu nego što je vožnja iza broda. Lift postavljen na vodu vuče u prosjeku pet do sedam ljudi istovremeno i stalno vrti u krug. Danas u svijetu postoji preko 150 ski liftova odnosno vučnica za wakeboarding i skijanje na vodi. Najbrojniji su u Njemačkoj, postavljeni na prirodnim ili

umjetnim jezerima. Wakeboardingom se može baviti svatko. Rekreativci svih uzrasta i razina znanja, dok su profesionalci u pravilu mlađa skupina, od 15 do 25 godina.

6. OPASNOSTI I PREVENCIJA U AKTIVNOSTIMA NA VODI

Na značaj procjene faktora rizika od opasnosti i povređivanja može se gledati sa nekoliko aspekata:

- aspekt psiho-fizičke pripreme sudionika
- aspekt važnosti poznavanja terena
- tehnička ispravnost opreme, važnost upotrebe visokih tehnoloških dostignuća (Čiča, 2014.).

6.1. Zajedničke opasnosti

6.1.1. Opasnosti od vremenskih (ne)prilika

Budući da se ove aktivnosti odvijaju na vodi, sama ta činjenica govori o potencijalnim opasnostima. Voda predstavlja neukrotivu silu prirode koja pod djelovanjem vjetra može izazvati velike problem prilikom aktivnosti. Upravo takva priroda vode daje pokretačku snagu nekim aktivnostima kao što je jedrenje na dasci, surfanje ili rafting, ali treba racionalno postupati, i prilikom velikog nevremena, valova po kojim se ne može kontrolirati kretanje, ili drugih nepogodnosti ne treba izlaziti na vodu već pričekati mirniju priliku za to. Osim navedenih vremenski neprilika treba spomenuti buru koja može biti vrlo štetna građevinama i brodovima. Ona sprječava i ugrožava kopneni i pomorski promet i uništava veći dio vegetacije, osobito drveće i šume (Slika 6.). Puše obično velikom, katkada orkanskom snagom, naročito ondje, gdje se gorje proteže blizu morske obale. Za razliku od bure, jugo je je topli i vlažni vjetar, koji se javlja uz oblačno i kišovito vrijeme, a razvija visoke valove (Slika 7.). Također ne treba zanemariti niti pijavice, munje i tuču koji mogu nanjeti velike štete i dovesti kupaće i korisnike sportsko rekreacijskih aktivnosti u opasnosti.

Slika 6. Bura

Izvor: www.korculainfo.com, rujan, 2016.

Slika 7. Jugo

Izvor: www.crometeo.hr, rujan, 2016.

6.1.2. Opasnosti od reljefnih detalja

- U opasnosti od reljefnih detalja spadaju stijene i kamenje koje mogu biti uočljive u vodi, ali i pokriveno vodom koja onemogućava njihovo povremeno uočavanje. Da bi se izbjegle nepovoljne posljedice ovih opasnosti prije počinjanja bilo kakve aktivnosti treba dobro ispitati teren i/ili ako je potrebno raspitati se kod lokalnog stanovništva koje može pružiti važne informacije. (Čiča, 2014.)

6.1.3. Opasnosti koje proizlaze iz stanja u kojem se nalazi korisnik

- Neispavanost (tulum), glad, alkohol, psihogene tvari (droga), druge slabosti organizma (prehlade, alergije, probavne smetnje, druge akutne i kronične bolesti).

6.1.4. Opasnosti od životinjskog svijeta

- Opasnosti od biljaka i životinja su vrlo rijetke u našem moru. Problem je što se određene opasnosti podcjenjuju, dok se druge precjenjuju. Vodeni svijet u kojem se odvijaju ove aktivnosti je veoma bogat, no malo je životinja koje predstavljaju opasnost za čovjeka. Većina ljudi boji se velikih životinja kao što su morski psi, a problem najčešće potiču od malih životinja kao što su morski jež (Slika 9.) i meduze (slika 10.).

Slika 8. Morski jež

Izvor: www.urbancult.hr, rujan, 2016.

Slika 9. Meduza

Izvor: www.glasistre.hr, rujan, 2016.

6.1.5. Opasnost od drugih ljudi i objekata

- Posebna kategorija potencijalnih opasnosti okruženja vezano je za druge ljude u njemu. Prilikom boravka u vodi mora se voditi računa o drugim akterima koji prakticiraju istu ili neku drugu aktivnost. Tuđa daska za surfanje, jedro ili čamac može izazvati vrlo ozbiljne povrede pa se mora voditi posebna briga o okruženju u kojem se sportaš nalazi.

6.2. Specifične opasnosti u aktivnostima na vodi i mjere prevencije

6.2.1. Jedrenje na dasci

Mjere prevencije koje je potrebno učiniti prije aktivnosti na vodi su:

- Dobra psiho-fizička priprema. Jedrenje na dasci traži dobru koordinaciju cijelog tijela, kao i osjećaj ravnoteže. Znanje plivanja je neophodno, kao i kod svih aktivnosti na

vodi, jer u početku obuke dolazi do velikog broja padova. Oprema koja se nosi kao preventivna mjera sastoji se od:

- Prsluk za plivanje štiti tijelo od većeg gubitka temperature i pojave hipotermnije
- Rukavice i posebna gumena obuća povećavaju trenje, a gumena obuća štiti od oštrog kamenja prilikom pada u plitku vodu.
- Upoznavanja se sa vremenskom prognozom prije odlaska na aktivnost.
- Odabir jedra prema vlastitim sposobnostima. Korištenje većeg jedra može negativno utjecati na kontrolu jedrenja i izazvati česte padove, čime se povećava mogućnost ozljeđivanja obavijesšavanja prijatelja o odlasku na jedrenje i planiranom povratku.
- Nositi zviždaljku radi lakšeg davanja signala.
- Provjeravanja ispravnosti opreme.

Mjere prevencije za vrijeme aktivnosti su:

- Pratiti promjenu vremenskih prilika i prekinuti aktivnost ukoliko vremenske prilike onemogućavaju sigurno jedrenje.
- Poštivanje pravila plovidbe, izbjegavati blizinu kupača i drugih plovila
- Prestati sa jedrenjem ako se osjećamo umorno

Mjere prevencije po završetku aktivnosti su:

- Po završetku jedrenja jedro treba osušiti i odložiti na sigurno mesto kako se ne bi oštetilo, i bilo od koristi i sledeći put.
- Nadoknaditi izgubljene minerale i energije dovodi do oporavka

6.2.2. Skijanje na vodi

Skijanje na vodi može prouzročiti brojne ozljede. Prilikom pada može doći do iščašenja, istegnuća, razderotina ili posjekotina. Zbog neprimjerene brzine i neispravnosti opreme, te neiskustva vozača dolazi do sudara sa drugim skijašima. Dugo izlaganje na suncu može

izazvati opekotine. Različiti plutajući objekti u vodi, kao što su grane, plastične flaše mogu dovesti do porezotina koje mogu uzrokovati infekcije.

Mjere prevencije koje je potrebno učiniti prije aktivnosti na vodi su:

- Dobra tehnička priprema, što podrazumijeva pohađanje satova kod kvalificiranog instruktora.
- Dobra fizička priprema omogućit će lakše i brže usvajanje osnovnih elemenata tehnike što će biti korisno u sprečavanju padova u vodu i samim tim povređivanja.
- Korištenje kvalitetne opreme koja omogućava sigurnu aktivnost spadaju skije, koje odgovaraju individualnim sposobnostima skijaša na vodi, odijelo koje čuva temperaturu tijela i time štiti skijaša od hipotermije te zaštitni prsluk koji pruža zaštitu prilikom pada.
- Korištenje sredstva za sunčanje zaštitit će skijaša od negativnog utjecaja UV zraka.

Nakon pravilnih postupaka prevencije prije aktivnosti koji zasigurno utječu na povećanje sigurnosti, skijaš i posada bi se trebali pridržavati osnovnih preventivnih mjera za vrijeme same aktivnosti. One podrazumijevaju:

- U čamcu pored vozača treba biti još jedna osoba (promatrač) koja će pratiti skijaša i obavještavati vozača o njegovom kretanju, potrebi da se brzina smanji ili poveća ili padu skijaša i potrebi za pomoć.
- Ručku konopa pri polasku treba držati opruženim rukama.
- Dobra komunikacija sa vozačem podrazumijeva razumijevanje međusobnih signala rukom, koji se dogovaraju prije same aktivnosti i omogućavaju sporazumijevanje između skijaša i ljudi u čamcu.
- Ako dođe do pada skijaš mora pustiti ručku vučnog konopca jer čamac ima veliku brzinu, i dodatni udarci o vodu mogu izazvati ozljeđivanje. Puštanjem konopa skijaš se zaustavlja u vodi.
- Pridržavanje pravila navigacije u odnosu na ribolovce, manja plovila na vesla, motorne čamce i druge objekte koji bi imali bilo kakvu potencijalnu opasnost po skijaša omogućava sigurnost

Mjere prevencije po završetku aktivnosti odnose se na:

- Poznavanje tehnike sigurnog zaustavljanja i povratka na obalu.
- Gašenje motora i sidrenje čamca

6.2.3. Rafting

Mjere prevencije prije aktivnosti su:

Rafting je vrlo kompleksna vodena aktivnost za koju je važna dobra priprema. Preduvjet za sudjelovanje u ovoj aktivnosti je dobra tehnika plivanja, jer voda, a pogotovo brza na kojoj se realizira ova aktivnost, može odvesti čovjeka daleko od čamca. Također jedna od preventivnih mjera je lječnički pregled.

- potrebno je obaviti dobro naučiti organizaciju puta kojim će se prolaziti. Uz dobru tehniku upravljanja čamcem obavezno je nositi odgovarajuću opremu:
- zaštitni prsluk za bolju plovnost prilikom pada u vodu.
- kaciga će zaštititi glavu od udaraca koji mogu biti posljedica ispadanja iz čamca
- odgovarajuća gumena obuća omogućit će dobar oslonac u čamcu, i spriječiti klizanje.
- U čamcu treba uvijek imati užu za spašavanje zbog mogućeg pada u vodu
- Poželjno je imati rezervno veslo u čamcu
- Nositi torbu prve pomoći.

Mjere prevencije za vrijeme aktivnosti:

- U slučaju ulaska u veći pad, radi izbjegavanja mogućnosti ispadanja iz čamca, posada treba pretklonom ući unutar površine čamca.
- Ne postavljati veslo da bi se čamac odgurnuo o dijela obale
- Tehnika veslanja na divljim vodama zahtijeva timski rad uz savršenu koordinaciju rada svih članova posade
- Ne skakati iz čamca.

- Ako se pad dogodio pored drveća i granja iskoristiti ih za izlaz. Obavijestiti svoj čamac o nezgodi, ili iskoristiti drugi čamac.

Mjere prevencije po završetku aktivnosti:

- Nakon raftinga potrebno je opremu odložiti na sigurno mjesto kako bi se koristila i sljedeći put.
- Analizirati put i potencijalne opasnosti sa kojima je bilo neophodno izboriti se.

6.2.4. Wakeboarding

Wakeboarding nosi određene opasnosti i može dovesti do ozljeda. Podvodne struje mogu dovesti do pada sa daske za surfanje te može izazvati ozbiljne posjekotine. Stijene i kamenje, koraljno dno može izazvati ozbiljne posjekotine i infekcije, sudar sa drugim surferima, jak vjetar, kiša, zamor, dehidracija, opekline od sunca.

Mjere prevencije prije aktivnosti:

- Koristiti sredstvo za sunčanje, kao i zaštitu za glavu.
- Hidratacija prije aktivnosti je veoma bitna jer wakeboarding uključuje veliki broj mišića i dolazi do brzog zamora i gubitka tekućine iz organizma, što vodi ka smanjenju fizičkih sposobnosti.
- Poznavati pravila wakwboardinga.
- Nositi serum protiv alergije na alge, ili meduze.
- Provjeriti dubinu i strukturu dna (pijesak, kamen, koralji) i tako spriječiti povrede koje bi nastale padom u plitku vodu.

Mjere prevencije za vrijeme aktivnosti

- Pogledati oko sebe prije pada - možda netko nailazi ili je tuđa daska u zraku pa postoji mogućnost da povrijedi surfera prilikom pada.
- Ako dođe do pada treba pažljivo izroniti I ne treba se žuriti pri izronu jer postoji opasnost od pada daske.
- Ne pretjerivati u dužini provođenja aktivnosti. Wakeboarding uključuje mišiće koji se obično ne koriste u velikoj mjeri tijekom drugih aktivnosti pa može doći do bolova u mišićima. Pretjerivanje dovodi do pada koncentracije i umora, a to su povoljni uvjeti za ozljeđivanje.
- U slučaju opasnosti ne paničariti - strah je zdrav, panika nije i neće pomoći pri rješavanju problema. U slučaju opasnosti najbolje je ostati smiren i podići ruke visoko kako bi spasioc primjetio da je potrebna pomoć.

Po završetku aktivnosti potrebna je:

- Nadoknada izgubljenih minerala i energije.
- Wakeboarding uključuje mišiće koji se prilikom drugih aktivnosti slabije aktiviraju, pa je poželjno provesti istežanje, a prije sljedećeg uključivanja u aktivnost ostaviti dovoljno vremena potrebnog za adaptaciju na aktivnost.
- Odmor poslije aktivnosti biti će preventivna mjera od ozljeđivanja uslijed zamora.

7. STRUČNI KADAR U PROVOĐENJU SPORTSKO REKREACIJSKIH SADRŽAJA

Kada se govori o stručnom kadru onda se misli na sportske animatore iz raznih sportova, instruktore ili voditelje sportskih aktivnosti, trenere u raznim sportovima, organizatore i voditelje sportskih aktivnosti, profesore tjelesne i zdravstvene kulture i dr. Ta činjenica govori da u turizmu postoji potreba za brojnim stručnjacima iz sporta i sportske rekreacije. Ovisno o programima koji se pružaju u pojedinoj destinaciji, svaki od profila ovakvih stručnjaka može pronaći svoj interes i zaposlenje u turizmu.

U ovom dijelu detaljnije će se objasniti jedan segment, a to su stručnjaci odnosno sportski animatori. Najprije će se objasniti pojam animacija. Animacija je sastavni dio turističke ponude što znači obogaćenje te ponude raznim sadržajima te kao poticaj turistima na uključivanje u što veći broj sadržaja tijekom boravka. Ona se pojavljuje u tri osnovna programa, a to su: zabavni, sportsko rekreacijski i ostali programi animacije. Sportska animacija je sastavni dio animacije i kao takva je i sastavni dio turističke ponude. Nositelji programa animacije nazivaju se sportskim animatorima. Osnovna zadaća sportskih animatora u turizmu je kreiranje odgovarajućih sportsko rekreacijskih programa te njihovo provođenje s određenim grupama turista. Oni moraju posjedovati određena znanja i vještine da bi mogli na adekvatan način obavljati svoju zadaću. Ta znanja i vještine stječu kroz edukaciju. U svijetu, veliki hotelski lanci, turoperatori i agencije za organizaciju zabave provode takve oblike specijalne edukacije, i to nakon selekcije kadra koji odgovara njihovim potrebama. Osnovno polazište selekcije kadrova je u odabiru onih koji imaju određena znanja, vještine, iskustvo i karakterne osobine. Prije ulaska u djelatnu funkciju profili kadrova sportske rekreacije educiraju se na dva načina:

- Edukacija na visokim školama i fakultetima pojedine zemlje prema njihovim nastavnim programima.
- Dodatna edukacija na tečajevima i seminarima kompanija koje direktno zapošljavaju određene profile za vlastite potrebe.

Nakon početne selekcije obavlja se specijalna edukacija prema potrebama kompanije koja je zaposlila taj kadar i prema programima koje ona kreira. Programe specijalne edukacije provode sportski animatori koji rade u tom području neko vrijeme i posjeduju određeno znanje

i iskustvo te su na taj način dobili ulogu edukatora. Osim stručnih znanja i vještina, animator mora posjedovati i određene psihofizičke osobine, talent, osjećaj za kontakt s gostom te traženi stupanj obrazovanja. Sportski animatori provode programe animacije i iz područja kulture, umjetnosti, zabave, hobija i sl.

Osnovna načela koja animatori moraju uvažavati su načelo slobode i načelo aktivnosti. Načelo slobode pruža otvorenu mogućnost svim turistima da se, ukoliko to žele, uključe u ponuđene programe. Načelo aktivnosti odnosi se na poticaj za uključivanje svih sudionika u odabrane programe.

U nekim zemljama, u poslovima animacije i voditelja sportsko rekreacijskih programa vrlo često se angažiraju kadrovi koji nisu obrazovani u području kineziologije, već osposobljeni samo kroz tečajeve sportske animacije. Oni mogu provoditi samo jednostavnije sportsko rekreativne programe.

Za kreiranje i provođenje stručnih programa koji utječu na zdravlje sudionika potrebni su isključivo stručnjaci kineziolozi. Svakoj je turističkoj destinaciji, odnosno subjektu turističke ponude u interesu ponuditi što kvalitetnije programe animacije, budući da je animacija djelatnost koja pridonosi postizanju ekonomskih učinaka, odnosno povećanju ukupne potrošnje turista, što se postiže prije svega zapošljavanjem stručnog kadra.

8. EKONOMSKI FAKTORI

Atraktivni sportsko rekreacijski sadržaji na vodi dio su usluge koju pružaju privredni subjekti pa stoga podliježu svim zakonitostima tržišnog poslovanja. Za pružanje usluga sportova na vodi privredne aktivnosti i upravljanje plovilom predstavljaju osnovne uvjete. Najviše novaca troši se na nabavu opreme, obnovu potrošnog materijala i servisiranje. Najčešće nedoumice nastaju oko odabira veličine broda, proizvođača, pogona, te popratne tehničke podrške i ostalih izdataka koji uz sve to idu. No, ne smijemo zaboraviti ni na izbor između rabljenih i novih plovila, jer se cijene uvelike razlikuju, i to u korist rabljenog. Potrebno je nabaviti novu opremu za vuču jer je vijek njezina trajanja ograničen tijekom kontinuiranog trošenja i mogućih oštećenja. Podizanje padobrana zahtijeva iskustvo, koje se stječe brojnim pokušajima i uspostavljanjem koordinacije rada osobe za upravljačem glisera. Zbog toga je rabljeni padobran dobra investicija za uhodavanje u posao. Dobro je imati rezervnu opremu u slučaju oštećenja kako bi se usluga mogla neometano nastaviti. Sva užad i ostala sigurnosna oprema mora biti kompletna i besprijeorne kvalitete, a za sve korisnike usluga, bilo da sudjeluju u sadržajima, ili se samo voze, obvezno je osigurati prsluke za spašavanje odgovarajuće veličine.

Jedna osoba treba ostati na kopnu i brinuti o opremi i o ugovaranju vožnji, dok istodobno druge dvije surađuju na brodu. Za uspješno pružanje, u radu propisanih usluga sportsko rekreacijskih sadržaja na vodi, potrebna su najmanje tri radnika. Vučenje tuba i banane je izvedivo i s jedim radnikom na brodu, ali je neusporedivo sigurnije s dva zaposlenika, koliko ih treba biti i za podizanje padobrana.

9. ZAKLJUČAK

Tempo i suvremeni način života nameću potrebu kvalitetne organizacije slobodnog vremena. Slobodno vrijeme treba provoditi aktivno, u prirodi, u okruženju prijatelja, baveći se nekom vrstom fizičke aktivnosti, jer su to optimalni uvjeti za očuvanje dobrog psihofizičkog stanja, odnosno zdravlja čovjeka.

Iako je ponuda programa za vježbanje raznovrsna, veliki broj ljudi iz različitih razloga, ne posvećuje dovoljno pažnje i vremena fizičkim aktivnostima te vježbanju. Redovito i pravilno korištenje sportsko rekreacijskih sadržaja, aktivnosti i programa osigurava očuvanje zdravlja, smanjuje stres i poboljšanje kvalitete življenja.

Različiti turistički resursi (prirodni, klimatski, kulturološki, sportsko rekreacijski i dr.) pokazuju da Hrvatska ima veliki potencijal za razvoj različitih oblika sporta i sportske rekreacije u turizmu. Za budućnost sportskog turizma potrebno je inovirati zastarjelu ponudu novim objektima i sadržajima zahtjevima suvremene turističke potražnje.

Rekreacijske sadržaji na vodi koje se provode za toplih ljetnih dana sve su rašireniji oblik razonode. Atraktivni sportsko rekreacijski sadržaji na vodi omogućavaju zadovoljenje najrazličitijih potreba, uz osiguran užitak u brzini, adrenalinu i prirodnom okolišu. Iskustvo pokazuje da nemaju svi atraktivni sadržaji osiguran uspjeh na tržištu zbog visokih kondicijskih i tehničkih zahtjeva. S druge strane, svojom karakterističnom pojavom i jednostavnom primjenom osvojile su interes brojnih pripadnika svih dobnih skupina željnih bijega iz monotonije koju pruža uobičajeni načini provođenja vremena na plaži. Unatoč predrasudi da su namijenjeni mladoj populaciji, već prvi pogled na zadovoljnog korisnika, koji svojim godinama izlazi iz ustaljenog stereotipa, mamac je ostalima da se pridruže. Često cijele obitelji nalaze zadovoljstvo unutar spomenutih atraktivnih sportsko rekreacijskih sadržaja, nerijetko se vraćaju danima i troše velik dio budžeta na tu vrstu rekreacije. S obzirom na njihovu raznolikost i specifičnost, stručnjaci koji mogu kvalitetno kreirati, organizirati i provoditi ovakve programe moraju biti stručno educirani. Ekonomska isplativost sportova na vodi dokazana je njihovom ekspanzijom duž cijele obale Jadrana, a u posljednje vrijeme pojedini uspješni poduze dokazuju da se ne radi tek o sezonskom, već i polugodišnjem zanimanju s izuzetno pozitivnom perspektivom.

„Život je samo svijet koji luta“(William Shakespear), zapravo čovjek kroz cijeli svoj život luta u potrazi za užicima, u potrazi za doživljavanjem „nečeg“, samo kako bi ostvario svoje želje i ciljeve. Pojedincima to i uspije, sve ovisi koliko su te želje velike i kakva su njihova očekivanja. Turizam je u svemu tome samo jedan od izvora u kojima pojedinac može to ostvariti i donekle pronaći samoga sebe.

10. LITERATURA

1. Andrijašević, M. (ur.) (2007). Sporta za sve u funkciji unapređenja kvalitete života. Zbornik radova Međunarodne konferencije, Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb.
2. Andrijašević, M. (2010). Kineziološka rekreacija. Zagreb: Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
3. Bartoluci, M. (2006.). Unapređenje kvalitete sportsko-rekreativnih sadržaja u hrvatskom turizmu. U V. Findak (ur.), *Zbornik radova 15. ljetne škole kineziologa RH "Kvaliteta rada u područjima edukacije, sporta i sportske rekreacije"*, Rovinj, 20. – 4. Lipnja, 2006. (str. 271-276). Zagreb: Hrvatski kineziološki savez.
4. Bartoluci, M. i Škorić, S. (2007.). Razvoj sportskog turizma u Hrvatskoj, u: M. Bartoluci, N. Čavlek i suradnici: *Turizam i sport – razvojni aspekti*, str. 102-118.
5. Bartoluci, M. i Škorić, S. (2011.): *Sportska rekreacija u Republici Hrvatskoj – „jučer-danas-sutra“*, u: Sport za sve: glasnik Hrvatskog saveza sportske rekreacije, 66, 3-6
6. Čiča, D.L. (2014). Prevenirana specifičnih opasnosti u ekstremnim aktivnostima na vodi. (Završni rad). Beograd: Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja u Beogradu
7. Frntić, F. (ur.) (1991). *Športska rekreacija u Hrvatskoj od 1951. – 1991.*, Zagreb, Hrvatski savez za športsku rekreaciju
8. Oreb, G. (1986). *Naučimo jedriti na dasci*, Zagreb: Fakultet za fizičku kulturu Sveučilišta u Zagrebu
9. Relac, M., Bartoluci, M. (1987). *Turizam i sportska rekreacija*. Zagreb. Informator.
10. Trkulja Petković, D., Vladović, Z., Petković, D. (2016) Mjesto i uloga sportsko rekreativnih programa u prirodi u razvitku hrvatskog društva. U V. Findak (ur.), *Zbornik radova 25. ljetne škole kineziologa RH "Kineziologija i područje rekreacije i kineziterapije u razvitku hrvatskog društva"*, Poreč 28. lipnja – 02. srpnja, 2016. (str. 548-553). Zagreb: Hrvatski kineziološki savez

11. Trkulja Petković, D., Širić, V., Vladović, Z. (2012) Uloga i značaj outdoor aktivnosti u intenzifikaciji procesa vježbanja. U V. Findak (ur), *Zbornik radova 21. ljetne škole kineziologa RH "Intenzifikacija proces vježbanja u područjima edukacije, sporta, sportske rekreacije i kineziterapije"*, Poreč 26. - 30.lipnja, 2012. (str. 343-348). Zagreb: Hrvatski kineziološki savez